

zija in karakter njihove pripadnosti v možganskem oklepu ter v skeletu obraza, pokazujejo se pri obeh tipih kot zelo različni. Četudi se more priznati sorodnost med evrazijskimi in azijskimi brahikefalci, vendar velja to za daljno prošlost, ko ni bil skupni prototip niti mongoloiden niti evropski. Kar se tiče razmerja med 3 izločenimi elementarnimi tipi, niso bili ti niti samostojne tvorbe niti rezultat evolucije enega ali drugega od njih. Najbolje bi bilo razložiti njihov izvor in postanek po miksovariaciji. Najverjetneje se je izvršila metizacija zmerno brahikranega in dolihokranega varianta. Eden od izhodnih tipov, ki je v različnih variantah oblikoval evrazijske brahikrane skupine, tip »sigma« pokazuje prilično podobnost kranioološkemu tipu Malajcev. Drugi tip »φ« pripada kakor izgleda mediteranski skupini, ki je danes že zelo redka (protomediteranska). Prastari narodi Sprednje Azije, kakor Sumerci in drugi narodi prastarega vzhoda, so bili sestavljeni iz 2 etničnih elementov — iz azijanskega (po Austranu) ali Hetito-Pelazgo-Ligurskega in protohamitskega tipa.

G. Bunak imenuje naše Hrvate »Kroate« po nemškem načinu, čeprav je ime Hrvat bilo poznano že najstarejšim ruskim kronikam v svoji slovanski obliki. Sicer pa moramo delo pozdraviti kot temeljito in zelo globoko zamišljeno kraniološko študijo. Slične rasne elemente je podpisani zapazil pri osteoloških ostankih starih Trojancev, in tudi v prazgodovinski Jugoslaviji,¹ samo da je v premikenski dobi protomorfni mediteranski element daleko prevladal brahikefalnega.

N. Županić.

Mićun M. Pavičević, Crnogorci u pričama i anegdotama. (Zabavna Biblioteka, kolo XXVII, knjiga 451, uređuje Dr. Nikola Andrić, drugo izdanje sa 40 slika u fotografija; naklada Zaklade Tiskare Narodnih Novina. Zagreb 1929.

Pisac ove knjige je g. Mićun Pavičević, poreklom Crnogorac, rođen u Dolu Pješivačkom iz čuvene guslarske porodice. Tako je naš autor nasledio od oca pesnički dar i volju do sabiranja narodnih pesmi i narodne proze. Ljubav do otadžbine turila mu i mač i pero u ruke; i za vreme balkanskih ratova i Svetske vojne kao i u političkoj borbi g. Pavičević uvek je bio na svome mestu. Za vreme Svetuskog rata bio je i u Kanadi, gde je uređivao novine na našem jeziku, objavljavao našim izseljenicima veliki čas narodnog ujedinjenja i hrabrio ih da pođu u pomoć braći kao dobrovoljci. G. Pavičević ima i originalnih pesničkih radova, napisao je nebroj novinarskih članaka i sakupio je lepi broj narodnog blaga.

Najnovija knjiga g. Pavičevića »Crnogorci« crta nam karakter Crnogorca pričom i anegdotom. Taj način prikazivanja predočuje sa izvesne strane psihičke osobina Crnogorca bolje nego možda duge i dosadne rasprave. Iz etnografske nauke znamo, naročito iz Cvijićevih antropogeografskih problema Balkanskog poluostrva, da Crnogorci pripadaju jezgru takozvanog patrijarhalnog kulturnog pojasa, gde narod živi još skupljen u zadrugama i plemenima, gde vlada još stroga patrijarhalna morala i brdsko viteštvo, a Pavičevićeve priče i anegdote taj

slednji bili zastupljeni u velikoj mañini. Verovatno potiče okrugloglavi element sa istoka, dok izgleda da je dugoglavni kao imao one uske duguljaste lubaње i maleno, često kepečkog rasta«. N. T. D. — Etnogeneza Jugoslovenā. („Rad“ Jugosl. Akad. 222, str. 149—152).

¹ Н. Жупанић, Тројанци и Аријевци, (Глас LXXXVI Српске Академије стр. 242. 286. Београд 1919); „Престоријски Тројанци не представљају један крвно сасвим чист тип, већ један амалгам од долихокефалаца и брахицефалаца; ови су по-

opis dopunjuje i osvetljuje. Tipove, prikazane i nacrtane u Pavečevićevim Crnogorcima može se sasreti samo u Homerovi Ilijadi. Svakome, ko se bavi etnologijom i psihologijom našeg naroda ovu knjigu toplo preporučujemo, a piscu čestitamo na uspehu.

Niko Županić.

P. R. Radosavljevič. The spirit of Tostoj's experimental school. (Reprinted from School and Society, vol. XXIX, Nos. 737 and 738; The Science Press). New York 1929.

Naš bosenski rojak, prof. univ. Pavel R. Radosavljević predava na New York University fizično antropologijo in eksperimentalno pedagogiko ter je objavil že celo vrsto dobrih del iz svojega strokovnega področja. V zgoraj omenjeni studiji prihaaja avtor do prepričanja, da je Lev Tolstoj velik vzgojevalni eksperimentalist, ki stoji v svojih idejah o vzgoji pod vplivom političnih in socialnih idej svoje dobe. Kot član aristokratske kaste je začel Tolstoj, živeč v družtvu prepojenim s stanovskimi predsodki na zunaj in v srcu, s silo svojega individualizma pobijati te socialne predpravice in nadutosti. On je začel uveljavljati enakost duš ljudstva s svojo dušo in je načrtal ekonomsko analogijo, povzeto na osnovi razumevanja in uvidevanja a ne na osnovi znanstva. V akordu z Tolstojevo vzgojevalno filozofijo morejo se razlikovati trije osnovni toni, individualizem, intelektualna svoboda in verska sankcija.

N. Ž.

Henry Field, Early man in North Arabia. (Reprinted from »Natural History«, vol. XXIX, No. 1, 1929, pp. 33—44.) New York 1929.

Avtor tega dela, ki govori o najstarejših prebivalcih v Severni Arabiji, je g. H. Field, pomočnik upravnika

»Field« Museum of Natural History« v Čikagi. On je bil tudi voditelj znanstvene ekspedicije (1927—28) v »Severno arabsko« ali »Sirsko puščavo«, ki meji na zapadu na Transjordanijo in Palestino, na severu na Sirijo, na jugu na veliko Nefad puščavo in na vzhodu na Mezopotamijo. Na svojih težavnih ekspedicijah, ki so bile izvršene tudi s pomočjo angleških oficirjev in največ na avtomobilih, je g. Field naletel tudi na ostanke rimske kulture, na vojaške utrdbe in kastele (Qasr Burqua, Qasr Azrak), ki so bile zadnje in najoddaljeneše postojanke rimske moči na iztoku. Ker se je v ekspedicijski družini nahajal tudi klasični epigraf, so zbrali napise in material in jih poslali v Čikago. Glavni namen pa je bil seveda poiskati ostanke in dokumente najstarejših, paleolitskih stanovalcev, kar se je g. Fieldu tudi posrečilo. Za sigurno se more trditi, da je v severno-arabski puščavi človek živel že v prazgodovinski dobi in geološka raziskovanja so pokazala, da je bila ta dežela takrat namakana in da je bila rodovitna. Vsekakor je imela dosti gostov, na pol nomadsko prebivalstvo. Več musterijskih tipov orodja, ki je bilo najdeno v toku arheološkega raziskovanja po puščavi, spominja na orodje najdeno v družtvu s tako zvano »Galijsko lobanjo« (1925). Ker je g. Field vkljub svoji mladosti dosegel lep uspeh pri težavnem raziskovanju puščave, lahko pričakujemo od njega še mnogo uspehov za pojasnenje izvora človeka in civilizacije Evrazije v paleolitski dobi, kar si je postavil za svoj cilj.

N. Županić.

B. Škerlj, Nekatera socialna spoznanja iz rodovnikov Praškega pedološkega zavoda. (Rozpravy ústavu pro